

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Första Kammaren. N:o 7.

Fredagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Herr *Adelsköld* anmälde, att han inställt sig vid riksdagen.

Anmäldes och bordlades lagutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser rörande stämning.

Herr statsrådet friherre *von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående afsöndring af jord från häradshöfdingebostället 1 mantal Wassmolösa n:o 5 i Kalmar län.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 10 innevarande februari bordlagda utlåtanden n:is 11—14, äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 4—7.

Lördagen den 13 Februari.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den under sammanträdet aflemnade kongl. propositionen.

Protokollsutdrag härom justerades.

Kammaren åtskildes kl. 2.37 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 13 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 6 innevarande februari.

Upplästes två inlemnade läkarebetyg af följande lydelse:

Ledamoten af Första Kammaren herr *Johan Lundin* är till följd af bröstkatarr efter influensa ur stånd att lemna sin bostad för närvarande.

Stockholm den 11 februari 1892.

Edv. R. Petersson,
legitimerad läkare.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, herr ryttmästaren m. m. *Axel Sjögréen*, till följd af nyligen genomgången influensa, förenad med en svår lungkatarr, är så kraftlös och svag, att han tills vidare är oförmögen att deltaga i Riksdagens förhandlingar, det varder härmed på heder och samvete intygadt.

Eksjö den 10 februari 1892.

Aug. Wiborgh,
regementsläkare.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna;

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet; och

n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet; samt

lagutskottets utlåtande n:o 9, i anledning af väckt förslag om upphäfvande af gällande föreskrifter, att vissa domar eller utslag skola tvefaldt utskrifvas.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr <i>Alin</i>	med 74 röster,
” <i>Almgren, F. A.</i>	” 74 ”
” <i>Andersson, P. J.</i>	” 74 ”
” <i>Bengtsson</i>	” 74 ”
” <i>Billing</i>	” 74 ”
” <i>Björnstjerna</i>	” 74 ”
” <i>Cederberg</i>	” 74 ”
” <i>Ekdahl</i>	” 74 ”
” <i>Flach</i>	” 74 ”
” <i>von Hedenberg</i>	” 74 ”
” <i>Helander</i>	” 74 ”
” <i>Jeansson</i>	” 74 ”
” <i>Kajerdt</i>	” 74 ”
” <i>Kerfstedt</i>	” 74 ”
grefve <i>Klingspor, P. O. L.</i>	” 74 ”
friherre <i>Leijonhufvud, Sten</i>	” 74 ”
herr <i>Lithander</i>	” 74 ”
” <i>Nyström</i>	” 74 ”
” <i>Sandberg</i>	” 74 ”
” <i>Sjölund</i>	” 74 ”
” <i>Stridsberg</i>	” 74 ”
” <i>Wallberg</i>	” 74 ”
” <i>Weinberg</i>	” 74 ”
” <i>Widmark</i>	” 74 ”

Företogs val af sex suppleanter för de valmän, som af kammaren fått i uppdrag att utse Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för dessa valmän utsedde:

friherre <i>Gripenstedt</i>	med 59 röster,
herr <i>Nisser</i>	" 59 "
" <i>von Möller</i>	" 58 "
" <i>Benedicks</i>	" 58 "
grefve <i>Hamilton</i>	" 58 "
herr <i>Torelius</i>	" 58 "

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika röstetal, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 10 och 12 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar,

n:o 12, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande,

n:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Vesterås stad af vissa delar af kronolägenheten Kungsängen, och

n:o 14, i anledning af tre af Kongl. Maj:t afgifna propositioner angående efterskänkande af kronans rätt till vissa danaarf,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 10 och 12 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 4, i anledning af väckt förslag om ändrad lydelse dels af 38 § i förordningen angående in-teckning i fast egendom den 16 juni 1875, dels ock af 86 § utsökningslagen, samt

n:o 5, i anledning af väckt motion med förslag till ändrad lydelse af 5 § 2 mom. i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, 57 § 1 mom. i förordningen om kommunalstyrelse i stad nämnde dag samt 40 § 1 mom. i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 10 och 12 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 6, i anledning af dels genom framställning af justitieombudsmannen dels genom motion väckta förslag om ändrad lydelse af 102 och 140 §§ i konkurslagen den 18 september 1862.

På framställning af herr talmannen beslöts, att detta utlåtande skülle sålunda företagas till afgörande, att först föredroges paragrafvis den af utskottet föreslagna lag, derefter lagens ingress och rubrik samt sist utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Utskottets förslag till ändrad lydelse af 102 § konkurslagen.

Godkändes.

Utskottets förslag till ändrad lydelse af 140 § konkurslagen.

Ändrad lydelse af 140 § konkurslagen.

Herr Hasselrot: Såsom kammaren torde hafva sig bekant, stadgar 1862 års, likasom derförut gällande konkurslag, att rätten skall utse god man för gäldenärs hustru, hvarjemte 1862 års konkurslag tillägger den bestämmelse att, för den händelse rättegångsdag icke infaller inom en månad före inställedagen i konkursen, domaren eger att tills vidare utse sådan god man, med skyldighet likväl att anmäla detta förhållande å nästa rättegångsdag för rätten, som definitivt förordnar god man. Härutinnan har justitieombudsmannen nu föreslagit den ändring, att god man för gäldenärs hustru skall förordnas, endast *då hon det begär*, och emot detta förslag har jag, för min del, ingenting att anmärka.

Motionären åter har ifrågasatt, att den rätt, som hittills tillkommit domstolen, att förordna god man för gäldenärs hustru, skall från domstolen skiljas samt helt och hållet öfverlemnas åt domaren. Emot detta förslag har jag först och främst den principiella anmärkning, att derigenom inskränkes nämndens hittills varande rätt och befogenhet. Emot hvarje steg i en sådan rigtning hyser jag stora betänkligheter. Jag tror, att lagstiftaren icke bör minska omfånget för nämndens verksamhet, utan tvärt om göra allt för att vidmagthålla det välförtjenta förtroende, hvarmed nämndemans-institutionen hittills varit omfattad, och hvilken, som jag hoppas, fortfarande skall komma den till del.

Det är emellertid icke uteslutande af denna principiella grund jag motsätter mig den föreslagna förändringen; jemväl af praktiska hänsyn anser jag mig böra göra detsamma. Motionären säger, att, då 1862 års konkurslag öfverlemnar hela konkursförfarandet, der inga rättstvister uppkomma, åt domaren, som eger utfärda förordnande för rättens ombudsman äfvensom för gode män i konkursen och sysslomän, det synes honom underligt, att icke den enkla åtgärden, att förordna god man för gäldenärens hustru, jemväl uppdroges åt domaren. Jag tror för min del, att 1862 års lagstiftare haft goda skäl för den skilnad, de i detta hänseende gjort. Domaren är, vid konkurssakers

Ändrad lydelse af 140 § konkurslagen. (Forts.)

behandling, egentligen protokollsförande. Han utser icke gode män och syssломän i konkursen, det göra borgenärerna. Domarens för dem utfärdade förordnande utgör blott ett bevis om att de blifvit valde af borgenärerna. Endast för det speciella fallet, att vid första förhöret ett fåtal borgenärer kommit tillstådes och dessa icke bevakat några större fordringar, har domaren tillerkänts rätten att jemte de af borgenärerna utsedde gode männen förordna annan man att i förvaltningen deltaga. Men äfven detta förordnande är endast *tills vidare*. Då borgenärerna komma tillsammans på inställelsedagen, är det dem det utslutande tillkommer att välja syssломän. Domaren gifver endast ett förordnande, som innefattar bevis om valet. Förhållandet med förordnande af god man för gäldenärs hustru är ett annat. Åtgärden är visserligen, såsom motionären säger, mycket enkel, men därför är den icke mindre vigtig och betydelsefull. Hustruns rätt och möjligheten för henne att i konkursen utbekomma hvad henne lagligen tillkomme; gent emot borgenärerna, är i väsentlig grad beroende på dugligheten och lämpligheten af den gode man, som förordnas henne till biträde. Det förordnande, som rätten utfärdar, är sålunda icke endast bevis om, att den, som är förordnad, är af hustrun föreslagen, utan det åligger rätten jemväl dervid att pröfva den föreslagnes lämplighet och duglighet — och det är härutinnan som den väsentliga skilnaden ligger. Den pröfning, som ett sådant förordnande alltså förutsätter, skulle emellertid, såvidt jag förstår, utan väsentliga praktiska olägenheter kunna öfverflyttas från rätten till domaren, om den ordinarie domaren städse skötte sitt domareembete, enär denne i regeln har en temligen stor personalkänedom. Det är emellertid ej sällan förhållandet, att någon yngre jurist får i uppdrag att förvalta domsagan utan att ega synnerlig kännedom om förhållandena i domsagan. Denne, som kanske icke egde någon personalkänedom, skulle då ensam definitivt bestämma hvem som skall vara god man för hustrun och se till hennes rätt. Jag tviflar på, att han skall kunna fylla detta uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Samma person har såsom ordförande i häradsrätten en annan ställning, ty der har han nämndens råd och upplysningar att lita till, och man kan, under sådana förhållanden, förvänta, att den utsedde personen blir så väl vald och så lämplig, som förhållandena det medgifva.

Motionären säger vidare, att »30 års tillämpning af lagen har lärt mig, att bestämmelsen väl kan åstadkomma besvär och oreda, men alls intet gagn.« En nästan lika lång domareerfarenhet har lärt mig motsatsen. Någon oreda har jag icke funnit uppkomma af nu gällande bestämmelser. Besväret är icke heller nämnvärdt. Det inskränker sig dertill, att för de fall, då domaren *tills vidare* förordnar god man, han antecknar detta på en promemoria och, vid nästa sammanträde, anmäler förhållandet för rätten. Detta är väl icke något besvär att tala om. Samma åliggande har domaren för öfrigt i många andra fall. Om det erfordras en person att bevaka bortovarandes eller omyndigs rätt vid bouppteckning, då skall domaren förordna en sådan person *tills vidare*, och anmäla detta förhållande för rätten, som vid nästa sammanträde definitivt förordnar god man eller för-

myndare. Alldeles analogt dermed är förordnandet af god man för gäldenärs hustru.

Ändrad lydelse af 140 § konkurslagen.
(Forts.)

En olägenhet erkänner jag dock uppkommer af nu befintliga stadganden, och det är, att, när någon gång två förordnas på detta sätt uti en konkurs, man måste lösa två förordnanden i stället för ett. Det blir emellertid så, om man antager justitieombudsmannens förslag, att förordnande af god man för gäldenärs hustru hädanefter icke kommer att utfärdas i andra fall, än då hon det begär, d. v. s. i sådana konkurser, der det finnes några tillgångar och hustrun har något att undanskifta. Mig synes, att denna ökning i konkurskostnaderna af *en* krona, som föranledes i vissa fall, af nu gällande bestämmelser, icke skäligen bör föranleda den ifrågasatta lagförändringen.

I sammanhang härmed tillåter jag mig påpeka, att i de domsagor, der det nya rättegångssättet är användt, kan i tingslag, der rätten sammanträder hvarje månad, ett sådant interimsförordnande af domaren nästan aldrig och i de tingslag, der rätten sammanträder hvar annan månad, mycket sällan komma i fråga. Förhållandet är dock annorlunda, der rätten sammanträder endast 1, 2 à 3 gånger om året. Der förekomma sådana tillfälliga förordnanden naturligtvis oftare, men i den mån det nya rättegångssättet blir allmänare infördt, minskas också de fall, der dylika interimsförordnanden erfordras.

Frågan är liten och af jämförelsevis ringa vikt, och kammaren kan alltså möjligen tycka, att jag onödigtvis upptagit tiden med densamma, men den har för mig en principiell betydelse, som gjort, att jag ansett mig skyldig att deri uttala min mening.

På grund af hvad jag nu anfört tillåter jag mig föreslå, att, med afslag å herr Claësons motion och lagutskottets hemställan, kammaren behagade godkänna det förslag i ämnet, som justieombudsmannen framlagt.

Herr Claëson: Jag ber herr talmannen och kammaren vara öfvertygade, att i min lilla oskyldiga motion föreligger intet hvarken öppet eller förklädt attentat mot nämndemansinstitutionen. Ej heller kan jag medgifva, att ett bifall till min motion skulle innebära en afvikelse från någon nu gällande princip eller medföra någon den ringaste praktiska olägenhet; därför borgar såväl trettio års egen erfarenhet som erfarenheten hos åtskillige andra landtdomare, med hvilka jag meddelat mig i ämnet. En afvikelse från äldre princip egde onekligen rum 1862, då det bestämdes, att den del af konkursförfarandet, som icke innefattade rättstvist, eller kräfde dömande, icke behöfde handläggas af rätten, utan finge anförtrös åt domaren. Det enda, som i detta hänseende undandrogs honom, var detta förordnande af god man för gäldenärs hustru.

Jag tror icke, att den förre talarens resonnement i afseende å denna sak var fullt riktigt, och vill till belysande af förhållandet nämna de förordnanden, domaren har att utfärda vid det så kallade första förhöret i konkurser, till hvilket gäldenärs hustru skall kallas och hvilket i regeln är det enda tillfälle, då man kan meddela sig med henne om hvem hon vill hafva till god man. Domaren skall då nämna viss person till rättens ombudsman i konkursen samt utfärda

Andrad lydelse af 140 § konkurslagen.
(Forts.)

förordnaden för gode män att förvalta gäldbundna boet. Detta förordnande af gode män är enligt den föregående talarens åsigt en betydelselös åtgärd, enär det är borgenärerna, som utse gode männen, och domaren endast har att utfärda förordnanden för de sålunda utsedde. Det är visserligen sant; men det finnes ett undantagsfall, som han också nämnde, att domaren, om han icke finner dem, som utsetts till gode män, betryggande, eger rättighet och skyldighet att tillsätta någon person att jemte dem förvalta boet. Jag påstår, att förordnandet af god man för gäldenärs hustru är mycket analogt med förordnandet af gode män för gäldbundna boets förvaltning. Hvem utser i sjelfva verket god man för hustrun? Jo, det gör hustrun sjelf! Domaren frågar henne: hvem vill ni hafva till god man, har ni någon nära anförvandt, någon granne eller eljest någon person, till hvilken ni har förtroende, som vill åtaga sig detta? Och jag tror, att det är snart sagdt exempellöst, att hon icke får den, hon vill hafva, eller den, som i händelse af hennes frånvaro af annan person å hennes vägnar föreslås. Detta synes mig vara en mycket mindre grannliga sak och mycket mindre påkallande nämndens biträde, än att förordna god man i den händelse domaren anser sig nödsakad att icke godkänna dem, som utsetts att förvalta boet, och mycket mindre grannliga än att nämna rättens ombudsman i konkursen.

Jag har sagt, att den gamla bestämmelsen åstadkommer "besvär och oreda". Dermed menade jag icke besväret för domaren att utfärda förordnande, — det är den allra simplaste sak, som är väl betald med den ersättning af en krona, som han får derför — utan besväret för hustrun, som kommer tillstådes vid första förhöret och icke får saken afgjord. Man frågar henne: hvem vill ni hafva till god man? Och då hon så uppgifver någon person, måste man svara: jag kan icke förordna honom, men jag skall tala vid rätten. Den föregående talaren nämnde om svårigheten för unga domare utan tillräcklig personalkänedom att förordna sådana gode män, om hvilka här är fråga. Då det icke ligger på domaren utan på rätten att förordna god man, finner jag det mycket naturligt, att en ung domare, som håller första förhöret i konkursen, ej anser sig pliktig att fråga hustrun, hvem hon vill hafva, så att rätten, då den framdeles skall afgöra saken, svärfvar i djupaste okunnighet om hvem hustrun vill hafva, och detta innebär enligt min tanke en större oegentlighet än den, förre talaren för sig uppställt. Hustrun skall nu egentligen två gånger komma tillstådes för denna lilla sak, den enda, som i de många på landsbygden förekommande konkurser, der rättstvister eller pröfning af ackordsförslag ej föreligga, hänskjutes till rätten; och icke nog med att hon nödgas lösa två förordnanden, först interimförordnandet och derefter det senare förordnandet, gode mannen tänker ofta ej på att han skall erhålla ett andra förordnande, utan det får tillställas honom genom annan person, måhända med särskild kostnad för tillståndet.

I händelse justitieombudsmannens framställning vinner bifall, synes det mig ännu oegentligare, att i de fall, då hustrun begär att få god man — hvilka sannolikt komma att blifva få — domaren

icke skall kunna genast afgöra denna enkla angelägenhet, utan nödgas hänskjuta den till rätten. En annan anmärkning, som äfven erbjuder sig, är, att det naturligtvis lätt kan hända att, om rätten sammanträder långt efteråt och en annan person är ordförande i rätten än den domare, som utfärdat interimsförordnandet, det senare förordnandet kan blifva bortglömdt.

Det var detta förhållande jag åsyftade, då jag i min motion nämnde, att den nuvarande bestämmelsen kunde åstadkomma oreda. Öfvertygad, att ingen fara ligger uti att godkänna lagutskottets betänkande, ber jag att få yrka bifall till detsamma.

Herr Hasselrot. Den siste talaren nämnde, om jag hörde rätt, att erfarenheten visat, det ingen olägenhet kan uppkomma genom det af honom framställda förslaget. Jag tviflar på, att erfarenheten hittills i detta fall kan åberopas, ty hittills har rätten förordnat god man. Om någon olägenhet uppkommer derigenom, att detta uppdrag öfverlemnas åt domaren, det kan endast framtiden utvisa.

Han sade vidare, att förordnandet i fråga var så enkelt, derför att man utser den hustrun föreslår. Ja, detta är regel; domstolen gör det naturligtvis i alla de fall, då hustrun föreslår en lämplig och duglig person, men skulle så icke vara förhållandet, åligger det domstolen att tillse, att hustrun icke får den hon sjelf föreslår, utan en annan, som eger de erforderliga kvalikationerna; och detta bedömande, som ingår i ett sådant förordnande, är det som jag icke tilltror domaren att kunna i hvarje fall på tillfredsställande sätt utöfva.

Samme talare omnämnde vidare förhållandet med rättens ombudsman och ansåg, att detta erbjöd mycken analogi med förordnandet af god man för gäldenärs hustru. För min del ville jag, i händelse förändring i något hänseende skulle ske, hellre öfverlemnna jemväl förordnandet af rättens ombudsman åt rätten, än jag skulle från rätten skilja den skyldighet den har att förordna god man för gäldenärs hustru. Jag kan icke se annat, än att konsekvensen af herr Claësons förslag skulle blifva, att man borde taga bort dessa förordnanden. Skall man till god man helt enkelt förordna den hustrun föreslår, utan pröfning, då behöfs intet förordnande, då är en fullmagt af henne tillräcklig för ändamålet; men skall pröfning ske af den valdes lämplighet, så fordras en dertill kompetent myndighet.

Frågan är, som sagdt, af ringa praktisk betydelse, men den har en icke oväsentlig principiel sådan. Tager man detta obetydliga lilla steg att minska nämndens befogenhet och öfverlemnar åt domaren ensam afgörandet, så ligger det icke långt borta att en annan gång ifrågasätta att, om domaren kan pröfva lämpligheten af god man för gäldenärs hustru, han äfven skulle kunna pröfva lämpligheten af god man för frånvarande person i ett sterbhus, och jag vet icke, hvarför man icke på samma grunder också kunde ifrågasätta en dylik ändring beträffande förordnande af förmyndare. Jag tror, att man af denna principiella grund bör motsätta sig den af motionären föreslagna ändringen, då den alldeles icke af viktiga skäl påkallas, och tillåter mig fortfarande att yrka bifall till justitieombudsmannens förslag.

*Andrad lydelse af 140 §
konkurslagen.
(Forts.)*

Ändrad lydelse af 140 § konkurslagen.
(Forts.)

Herr Claëson: Med anledning af hvad den siste talaren yttrade, ber jag att få tillägga några ord.

Jag vill fästa herrarnes uppmärksamhet på, att det knappt finnes något förordnande som är betydelslösare, än detta förordnande af god man att biträda gäldenärs hustru. Det betager henne icke rätten att sköta sin sak sjelf eller med biträde af den hon vill derom anlita. Godemanskapet har icke karakteren af något förmynderskap.

Jag har ej heller sagt, att förordnandet sker pröfningslöst, men det finnes intet skäl för hustrun att föreslå en person, som icke är lämplig eller ej bör förordnas; och jag har ej heller hört, att något sådant förekommit. Jag vill vidare tillägga, att under de trettio år, jag tillämpat 1862 års förordning, icke en enda gång inträffat, att den af domaren förordnade gode mannen af rätten förkastats, eller att nämnden gjort invändning mot den föreslagnes lämplighet. Naturligtvis blir den nuvarande bestämelsen ännu mera betydelslös, om justitieombudsmannens förslag vinner framgång. Ty i de flesta fall kommer hustrun då nog icke att begära hos rätten förordnande för god man utan att för erhållande af råd och biträde af rätten eller domaren vända sig till någon person, som står henne till buds och till hvilken hon har förtroende, utan att denne förordnas.

Jag vågar påstå, att ifrågavarande fall icke är att likna med förordnandet af förmyndare eller gode män, som tills vidare skola bevaka omyndiga barns rätt, hvilket senare slag af förordnande åtminstone i min domsaga ytterst sällan förekommer. Just i fråga om förordnande af förmyndare har nämndemansinstitutionen sin kanske största betydelse, och är det synnerligen angeläget, att domaren får stöd af nämndens omdöme, enär der verklig skada kan uppstå om annan än lämplig person tages. Jag ber att fortfarande få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Bergström: Jag ber om ursäkt därför att jag tager till ordet, så hes som jag är, men jag kan icke underlåta att yttra några ord i denna fråga.

Enligt mitt förmenande är herr Hasselrots argumentering af vigt endast i den händelse, att lagrummet hvad angår det obligatoriska förordnandet af god man för konkursgäldenärs hustru förblifver oförändradt. Lagrummet i dess närvarande skick stadgar, att till första konkursförhöret skall hustrun kallas, och att god man ovilkorligen skall förordnas för henne. Detta senare gäller, ehvad hon inställer sig eller icke och ehvad hon i förra fallet föreslår någon till god man eller icke. Då kan man gerna säga, att det är lämpligt, att rätten är den, som bör förordna god man. Men nu går ju den föreslagna ändringen ut derpå, att den lagstadgade ovilkorliga skyldigheten att förordna god man för hustrun skall upphöra. Endast i det fall, att hon inställer sig och endast i det fall att hon begär god man för sig, bör sådan utnännas. Då är det, på sätt motionären påpekat, naturligt, att domaren frågar hustrun, hvem hon vill hafva till god man, och det skall vara synnerligen starka skäl, som kunna föran-

leda en domare att förordna en annan god man än den hustrun begärt. Vid sådant förhållande kan befogenheten att förordna god man lämpligen öfverflyttas från rätten på domaren. Jag tror för min del, att de vådor, man förespeglat såsom en följd af den föreslagna lagförändringen, äro konstruerade och icke skola i verkligheten inträffa.

Jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande nu förevarande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas med den af utskottet föreslagna lydelse, dels ock, af herr *Hasselrot*, att paragrafen skulle erhålla följande af justitieombudsmannen föreslagna ändrade lydelse: "Är gäldenär, hvars egendom till konkurs afträdes, gift; varde hustrun kallad till det förhör, som i 39 § omförmäles. Rätten förordne ock, der hustrun det begär, god man att henne biträda. Då rättegångsdag å landet ej inträffar inom en månad före inställedagen; ege domaren, på hustruns begäran, god man tills vidare förordna: anmäle dock förhållandet å nästa rättegångsdag."

Härefter gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden; och förklarades propositionen på godkännande af paragrafen med den af utskottet föreslagna lydelse vara med öfvervägande ja besvarad.

Den föreslagna lagens ingress och rubrik.

Godkändes.

Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens förut fattade beslut.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 10 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 7, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af lagen angående byggnad och underhåll af kyrka m. m. den 12 juni 1885, af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård den 1 maj 1885 samt af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnad för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse den 26 september 1884.

1 punkten.

Friherre von Kræmer: Jag kan icke neka, att mig förefaller det, som om motinären i de här väckta motionerna — ty jag tager mig friheten att tala om betänkandets alla punkter på en gång, då de ju stå med hvarandra i det närmaste sammanhang — hade rätt.

*Ifrågasatt
ändring af
lagen ang.
byggnad och
underhåll af
kyrka m. m.*

*Ifrågasatt
ändring af
lagen ang.
byggnad och
underhåll af
kyrka m. m.
(Forts.)*

Hvarför skulle — och reservanterna herrar Bergström och Claëson erkänna äfven, att det ej fins något principiellt skäl derför — fastighet bidraga fyra gånger så mycket som andra beskattningsföremål till utgifter för byggande af kyrka och dermed sammanhängande byggnader? Dessutom är bifall till motionen ett önskningsmål för den andra delen af vår representation. Flere gånger hafva liknande förslag väckts — äfven vid förra årets riksdag — och antagits utan votering af Andra Kammaren. Detta är naturligtvis icke något afgörande skäl för Första Kammaren att bifalla motionen, och kammaren för öfrigt finner förändringen orättvis eller oriktig; men då det nuvarande, som önskas förändradt, ej hvilat på principiellt orubblig grund, finner jag ej något skäl, hvarför Första Kammaren skulle oafslätligen sätta sig till motstånd mot den från representationens andra hälft uttalade önskan.

Det är ej heller en så obetydlig sak det gäller, ty det förekommer mycket ofta utgifter till kyrkobyggnad och dermed sammanhang egande företag. Så t. ex. förekommer rätt ofta utvidgning af en gammal kyrkogård, hvarvid vanligen så förfares, att ett amorteringslån på kort tid upptages, hvilket således skall under de närmast följande åren återbetalas. Uttaxeringen härför drabbar då fastighetsfyrek fyrdubbelt mot andra fyrk. Jag vet socknar i min närhet, der det till följd af denna lag har gestaltat sig så, att då under de senaste åren öfriga fyrkar till alla kommunala behof betalt sammanlagdt 30—32 öre per fyrk, hafva fastighetsfyrek för samma ändamål fått vidkännas en motsvarande utgift af 50—52 öre. Jag kan verkligen ej finna något skäl, hvarför man skulle låta ett sådant tillstånd fortfara, då såsom motionären anført i fråga om andra byggnader, t. ex. skolhus och dylikt, lika bidrag lemnas af alla slags fyrkar, och detta icke väckt något det minsta missnöje.

Måhända skall någon undra öfver, att just jag förordar motionen och motionärens och reservanternas i utskottet åsigt; ty det kunde ju hända, att någon af herrarne erinrar sig, att jag vid 1885 års riksdag var motionär just i denna fråga och föreslog den lydelse, som med några obetydliga tillägg och ändringar sedermera blef lagen af den 12 juni 1885 angående byggnad och underhåll af kyrka m. m. Men förhållandena voro då annorlunda. Året förut hade nemligen Riksdagen bifallit ett förslag om att tingshus och häradsfängelse skulle, i stället för det gamla sättet, underhållas genom bidrag per fyrk, hvilka skulle utgå fyrdubbelt af fastighetsfyrek mot annan fyrk. Samma år, jag väckte mitt förslag, förelåg hos Riksdagen en kongl. proposition om att byggnadsskyldigheten angående prestgård skulle ordnas på samma sätt. Under sådana förhållanden var det naturligtvis ej möjligt att komma med förslag att det gamla sättet att underhålla och nybygga kyrka skulle utbytas mot det enda principiellt rigtiga eller att alla fyrkar skulle bidraga med samma belopp, utan för att åtminstone komma från det gamla tillståndet, då det skulle byggas dels genom naturapræstationer från fastigheter, dels genom dagsverken af matlag, föreslog jag, såsom sagdt, att förhållandena i afseende på nybyggnad af kyrka m. m. skulle ordnas på samma sätt som i de

dermed närbeslägtade lagarne. — Sedan dess hafva dock nu sju år gått, och jag kan icke se något skäl, hvarför man ej nu skulle kunna taga steget fullt ut. Likaväl som alla fyrkar bidra lika till andra byggnader för kommunens behof, så fins, enligt min åsigt, intet upptänkligt skäl, hvarför de icke skulle göra det till kyrkobyggnad och dermed sammanhängande företag.

Vanligen anför man såsom ett bevekande motskäl, att det kan t. ex. vara en jernvägstjensteman, som nyss inflyttat till socknen, der just ett sådant företag är å bane, och han skall då bidra lika mycket som de mera stadigvarande sockneborna till nybyggnaden eller reparationen af kyrkan, utvidgningen af kyrkogården o. s. v. Sedermera tänker man sig, att han året derpå flyttar till en annan församling, och sedan ytterligare till en station i en tredje församling, och — man kan ju tänka sig en genomgående otur — på alla ställen kommer just lagom för att få lika med de mera stadigvarande socknemännen bidra till en dylik kommunal utgift. Men, mine herrar, detta kan ju lika väl träffa in på en skolhusbyggnad, och jag har ej hört någon klaga öfver det. Vill han vara försigtig kan han ju höra sig för, om på den nya stationen föreligga just sådana der förhållanden. Dessutom anholder väl ingen om förflyttning, utan att dermed är förenad ekonomisk fördel, som då ersätter den mindre olägenhet han får genom att bidra till kommunala behof i samma mån, som öfriga socknebor. Detta är visserligen alldeles ett undantagsfall, och, till på köpet, ett föga troligt, men jag har med några ord velat uppehålla mig dervid, emedan det så ofta plägar anföras.

Slutligen ber jag att få påpeka, att utgången i Andra Kammaren tyckes äfven vid denna riksdag vara gifven, då sex af nämnda kammarens ledamöter i lagutskottet reserverat sig och yrkat bifall till motionen.

Jag får således till en början i den nu föredragna punkten yrka bifall till den väckta motionen eller, hvilket är detsamma, till reservanternas förslag.

Friherre Klinckowström: I likhet med den senaste ärade talaren nödgas äfven jag uppträda mot det slut, hvartill lagutskottet i denna fråga kommit. Jag finner de skäl, som motionärerna framställt för yrkande på en förändring i de närvarande skatteförhållandena beträffande byggnad och underhåll af kyrka, prestgård, tingshus och häradsfängelse vara så talande och öfvertygande, att det förvånar mig, att lagutskottet ej deråt egnat större uppmärksamhet, än som här skett, då utskottet blott gjort sig den ringa mödan att hänvisa till ett lagutskottets beslut vid 1888 års riksdag och deri instämt. Likväl säger lagutskottsbetänkandet vid just denna riksdag, "att skäl väl kunna åberopas för en ytterligare utjemning af den kommunala byggnadsskyldigheten och att, derest fråga vore om en lagstiftning i ett alldeles nytt ämne, nutida förhållanden icke skulle föranleda till en sådan fördelning."

Detta synes mig vara ett instämmande i motionärernas syfte.

*Ifrågasatt
ändring af
lagen ang.
byggnad och
underhåll af
kyrka m. m.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring af
lagen ang.
byggnad och
underhåll af
kyrka m. m.
(Forts.)*

Att på det ringa skäl, som här sedan framkommit, underkänna motionärernas begäran, finner jag verkligen både origtigt och oförklarligt.

Vidare säger 1888 års lagutskott, med hvilket det nuvarande instämt, att som en ny organisation af vårt rättegångsväsen är att förvänta, så vore det ej skäl att nu göra någon förändring i detta orättvisa skatteförhållande förr, än denna organisation är framlagd af regeringen, dervid man emotser, att den här ifrågavarande beskattningen skulle i vissa afseenden helt och hållet öfvertagas af staten. Reorganisationen af vårt domstols- och lagväsen har nu fortgått så länge och kommer troligen att fortgå så länge, att vi nog litet hvar hunnit gå ur tiden, innan någon förändring derutinnan kommer att ega rum.

Två reservanter, herrar Bergström och Claëson, hafva blott reserverat sig af formella skäl. Men äfven skälen till dessa herrars reservation finner jag vara af ganska svag beskaffenhet, och de sluta sin reservation i formelt hänseende dermed, att "om man än icke kan med bestämdhet påstå, att just denna fördelning är den principiellt rätta", d. v. s. att alla andra skatteföremål skola blott betala en fjerdedel mot jordbruksfastighet, så finna de dock "skäl tala för densamma bibehållande". Jag beklagar, att jag finner herr Bergströms namn såsom reservant under en så beskaffad reservation, jag finner det ej likt honom.

Men jag skall icke förlänga diskussionen, utan vill endast på det varmaste förorda bifall till motionen och kommer att i fråga om den nu föreslagna första punkten begära votering.

Herr Claëson: Den förste ärade talaren begick ett misstag, då han sade, att jag och lagutskottets ärade ordförande, hvilka afgifvit en gemensam reservation, skulle deri hafva erkänt principerna i det föreliggande förslaget. Tvärt om, vi hafva i mindre mån än utskottets majoritet erkänt dessa principer. Vi hafva blott, under framhållande af det principiellt rigtiga i hufvudsak i den nuvarande fördelningen af bördan, tillika yttrat, att sjelfva talet $\frac{1}{4}$ icke kan principiellt sägas vara rigtigare än t. ex. $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{2}$ del. Men detsamma gäller i hvarje annat liknande fall. Dock förmodar jag, att Riksdagen sökt följa en rigtig princip i sina föregående beslut i denna fråga. Den gamla principen i detta fall var, att hela kostnaden låg uteslutande på jorden. Detta ändrades 1885 till det nuvarande, och de skäl, hvilka Riksdagen då uttalade, ansågo lagutskottets ordförande och jag ännu vara gällande, och dessa skäl hafva blifvit återopade till stöd för vårt uttalande, som, i fråga om slutet, öfverensstämde med åsigten hos samtliga utskottsledamöterna från denna kammare. Om det var rigtigt 1885, tror jag också att det är fullt rigtigt nu.

Samme talare omnämnde en klass af tjänstemän, som särskildt skulle blifva svårt betungade af den ifrågasatta förändringen, nemligen jernvägstjänstemännen. Men, mine herrar, de blefve icke de enda, utan alla, hvilka oftare än fastighetsegarne bytte vistelseort. Det skulle i lika hög grad drabba t. ex. kronobetjeningen och jägeribetjeningen.

För min del anser jag, att det var ett klokt förmedlingsförslag detta, som fick sitt uttryck i 1885 års förordning, tillkommet som det var efter långvariga meningsbrytningar och på skäl, som torde ega sin giltighet ännu i dag. Att så snart ändra en sålunda tillkommen lag, utan att nya förhållanden påkalla det, är blott egnadt att försvåra andra reformer, för hvilka fordras ömsesidigt tillmötesgående. Jag tror ej, att hvad nu föreslagits innebär en bättre och rättvisare fördelning af skyldigheten i fråga, än den nu föreskrifna, och anhåller således att få yrka bifall till utskottets betänkande.

Herr Ölander: Den föregående talaren gjorde sig skyldig till ett misstag, då han sade, att alla utskottsledamöterna från denna kammare tillstyrkt, att motionen skulle afslås. Jag deltog också i förhandlingarne, men jag röstade *för* motionen. Jag reserverade mig ej, ty jag ansåg det öfverflödigt och onödigt i denna kammare, enär jag visste, att motionen här ej egde några sympatier. Jag hade af sådan anledning ej heller tänkt yttra mig i denna fråga eller yrka bifall till motionen, men då ett sådant yrkande redan blifvit från annat håll framställt, ber jag få instämma deri.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på den nu föredragna punkten yrkats dels bifall till hvad utskottet hemställt, dels ock, af friherre *von Kræmer*, att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och bifalla den i ämnet väckta motionen.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klínckowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i 1 punkten af sitt utlåtande n:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bifaller den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 63;

Nej — 13.

2 och 3 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid föredragning af lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser rörande stämning, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Larsson, Liss Olof*, under fjorton dagar från och med den 15 innevarande månad.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.33 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
